

SOCIALINĖS APSAUGOS PAJAMŲ IR IŠLAIDŲ SKAIČIAVIMO METODIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Socialinės apsaugos pajamų ir išlaidų skaičiavimo metodikoje (toliau – metodika) aprašomos pagrindinės sąvokos, statistinių duomenų šaltiniai, naudojamos klasifikacijos, pagrindiniai vartotojai, reglamentuojantys teisės aktai, statistinio darbo atlikimo metodai, statistinės informacijos rengimas ir pateikimas vartotojams.

2. Socialinės apsaugos pajamos ir išlaidos skaičiuojamos pagal Europos integruotos socialinės apsaugos statistikos sistemos (toliau – ESSPROS) metodiką (*European system of integrated social protection statistics ESSPROS – 2019 edition*). Vadovaujantis ESSPROS metodika, socialinės apsaugos programų pajamos skaičiuojamos pagal tipą ir institucinį sektorių, socialinės apsaugos programų išlaidos pagal tipą ir socialinės apsaugos programų išmokos pagal rizikos veiksnį (funkcijas).

3. Palyginami socialinės apsaugos pajamų ir išlaidų rodikliai pagal ESSPROS metodiką rengiami nuo 1996 m. 1996–1999 m. statistiniai duomenys yra agreguoti, t. y. skelbiami neskirstant pagal socialinės apsaugos programas, dalis statistinių duomenų skelbiama neišskaidant pagal ESSPROS funkcijas ir išmokų tipus.

II SKYRIUS TIKSLAS

4. Socialinės apsaugos pajamų ir išlaidų skaičiavimo pagal ESSPROS metodiką tikslas – parengti palyginamus su kitomis ES šalimis socialinės apsaugos pajamų ir išlaidų rodiklius ir stebėti pokyčius šalies socialinės apsaugos sistemoje.

5. Socialinės apsaugos pajamų ir išlaidų skaičiavimo rezultatai reikalingi vertinant šalies socialinės apsaugos sistemos išsivystymo lygį, tarptautiniams palyginimams; išlaidų pensijoms prognozėms; socialinės politikos sprendimams pagrįsti ir priimti.

6. Pagrindiniai statistinės informacijos vartotojai – valstybės įstaigos ir institucijos, mokslo institucijos ir studentai, Europos Sąjungos statistikos tarnyba (Eurostatas), Europos Komisijos Ekonomikos ir finansinių reikalų generalinis direktoratas, tarptautinės organizacijos.

7. Ataskaitinis statistinių duomenų pateikimo laikotarpis – kalendoriniai metai.

III SKYRIUS PAGRINDINĖS SĄVOKOS IR PAAIŠKINIMAI

8. Metodikoje vartojamos sąvokos:

8.1. **Administracinės išlaidos** – išlaidos socialiai remtiniams asmenims registruoti, įmokoms rinkti, išmokoms ir finansams administruoti ir bendros valdymo išlaidos. Administracinėmis išlaidomis nelaikomos ministerijų ir kitų valstybinių institucijų, atsakingų už bendrą socialinę politiką, išlaidos.

8.2. **Išmokos, įvertinus materialinę padėtį** – išmokos, akivaizdžiai ar numanomai priklausančios nuo gavėjo pajamų ir (arba) turto lygio, esančio žemiau nustatytos ribos.

8.3. **Išmokos natūra** – prekės ir paslaugos, skirtos namų ūkiams ar asmenims paremti. Jos gali būti teikiamos tiesiogiai ar atlyginant išlaidas. Išlaidų atlyginimas – išmokos pinigais, kurios jų gavėjui kompensuoja visas ar dalį dokumentais pagrįstų išlaidų nustatytoms prekėms ar paslaugoms. Tiesiogiai paslaugos teikiamos ir nesant išankstinių gavėjo išlaidų.

8.4. **Išmokos pinigais** – piniginės išmokos namų ūkiams ar asmenims, mokamos nereikalaujant įrodyti faktinių išlaidų.

8.5. **Kitos išlaidos** – socialinės apsaugos programų sumokėtos palūkanos, turto mokesčiai ir kitos išlaidos, nepriskiriamos kitoms kategorijoms.

8.6. **Kitos pajamos** – palūkanos, labdara ir panašios pajamos.

8.7. **Senatvės pensijos amžiaus asmenys** – asmenys, sukakę teisės aktų nustatytą senatvės pensijos amžių.

8.8. **Socialinė apsauga** – priemonių, kurių imasi valstybės ar privačios institucijos, siekdamos sumažinti namų ūkiams ar asmenims tenkančią tam tikrų veiksmų sukeltą riziką arba palengvinti poreikių našta, jei ši apsauga nėra nulemta tarpusavio ar asmeninių sandorių, visuma. Rizikos veiksniai arba poreikiai (funkcijos), dėl kurių gali būti taikoma socialinė apsauga, – liga ir (arba) sveikatos priežiūra; negalia; senatvė; našlystė; šeima ir (arba) vaikai; nedarbas; būstas; kitur nepriskirta socialinė atskirtis.

8.9. **Socialinės apsaugos išlaidos** – socialinės apsaugos išmokos, administracinės ir kitos išlaidos.

8.10. **Socialinės apsaugos išmokos** – išmokos namų ūkiams ir asmenims pinigais arba parama natūra pagal socialinės apsaugos programas, siekiant sumažinti jiems apibrėžtą veiksmų sukeltą riziką arba palengvinti poreikių našta.

8.11. **Socialinės apsaugos pajamos** – socialinės išmokos, valdžios sektoriaus išmokos ir kitos pajamos.

8.12. **Socialinės apsaugos programa** – teisės aktų visuma, palaikoma vienos ar kelių institucijų, vadovaujančių socialinės apsaugos išmokų teikimui ir finansavimui.

8.13. **Socialinės išmokos** – išlaidos, kurias savo darbuotojų vardu padengia darbdaviai arba patys remtini asmenys tam, kad įgytų teisę į socialines išmokas.

8.14. **Valdžios sektoriaus išmokos** – centrinės valdžios, vietos valdžios ir socialinės apsaugos fondų išlaidos socialinės apsaugos išmokoms.

IV SKYRIUS TEISINIS PAGRINDAS

9. Reglamentuojantys teisės aktai:

9.1. 2007 m. balandžio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 458/2007 dėl Europos integruotos socialinės apsaugos statistikos sistemos (ESSPROS) (OL 2007 L 113, p. 3).

9.2. 2007 m. lapkričio 12 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1322/2007, kuriuo įgyvendinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 458/2007 dėl Europos integruotos socialinės apsaugos statistikos sistemos (ESSPROS), kiek tai susiję su pagrindinės ESSPROS sistemos bei pensijų gavėjų modulio tinkamais duomenų perdavimo formatais, perduodamais rezultatais ir kokybės vertinimo kriterijais (OL 2007 L 294, p. 5).

9.3. 2008 m. sausio 8 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 10/2008, kuriuo įgyvendinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 458/2007 dėl Europos integruotos socialinės apsaugos statistikos sistemos (ESSPROS), kiek tai susiję su pagrindinės ESSPROS sistemos bei pensijų gavėjų modulio apibrėžtimis, išsamiais klasifikacijomis ir sklaidos tvarkos atnaujinimu (OL 2008 L 5, p. 3).

V SKYRIUS TAIKOMOS KLASIFIKACIJOS

10. Taikomos klasifikacijos (Reglamento (EB) Nr. 10/2008 I, II priedai):

10.1. Socialinės apsaugos programų grupavimas pagal kriterijus ir kategorijas (derinamas su Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, žr. metodikos I priedą);

10.2. Socialinės apsaugos programų pajamų klasifikacija pagal tipą (žr. II priedas, 1 lentelė);

10.3. Institucinių sektorių, iš kurių gaunamos socialinės apsaugos programų pajamos, klasifikacija (žr. II priedas, 2 lentelė);

10.4. Socialinės apsaugos programų išlaidų klasifikacija pagal tipą (žr. II priedas, 3 lentelė);

10.5. Socialinės apsaugos išmokų klasifikacija pagal rizikos veiksnius (funkcijas), kurie nustatomi atsižvelgiant į galutinę socialinės apsaugos paskirtį, o ne į socialinės apsaugos sritį ir teisės aktus (žr. II priedas, 4 lentelė); Socialinės apsaugos išmokų klasifikacija pagal tipą yra dviejų lygių: bendra klasifikacija, taikoma visoms funkcijoms, ir detalesnė klasifikacija – išmokų kategorijos pagal funkcijas. Visos socialinės apsaugos išmokos yra klasifikuojamos į išmokas pinigais (periodines ir vienkartines) ir natūra bei į išmokas, įvertinus materialinę padėtį, ir į išmokas, netikrinant materialinės padėties.

VI SKYRIUS

TIRIAMOJI VISUMA (POPULIACIJA), ELEMENTŲ APRĖPTIS, SKAIČIUOJAMI PARAMETRAI

11. Tiriamoji visuma – visos socialinės apsaugos programos.
12. Pagrindiniai skaičiuojami parametrai:
 - 12.1. socialinės apsaugos programų pajamos pagal tipą ir institucinį sektorių;
 - 12.2. socialinės apsaugos programų išlaidos pagal tipą;
 - 12.3. socialinės apsaugos programų išmokos pagal rizikos veiksnius (funkcijas).
13. Išvestiniai skaičiuojami parametrai:
 - 13.1. išlaidos socialinei apsaugai, palyginti su BVP;
 - 13.2. išlaidos socialinei apsaugai, tenkančios vienam gyventojui.

VII SKYRIUS

TAIKOMI METODAI

14. Skaičiavimams naudojami administraciniai ir statistinių tyrimų duomenys. Rengiant statistinę informaciją taikomi klasifikavimo, sumavimo, grupavimo ir agregavimo metodai.

VIII SKYRIUS

STATISTINIŲ DUOMENŲ ŠALTINIAI, DUOMENŲ SURINKIMAS IR APDOROJIMAS

15. Metiniams suvestiniams statistiniams duomenims apskaičiuoti naudojami šie administraciniai ir statistinių tyrimų duomenų šaltiniai:

- 15.1. Valstybinio socialinio draudimo fondo (toliau – SODRA) biudžeto įvykdymo ataskaita, pajamų ir išlaidų vykdymo papildomi rodikliai;
- 15.2. SODROS duomenų bazė;
- 15.3. Privalomojo sveikatos draudimo fondo (toliau – PSDF) biudžeto pajamų ir išlaidų įvykdymo metinė ataskaita;
- 15.4. statistinė informacija apie PSDF ir valstybės biudžeto išlaidas sveikatos priežiūros prekėms bei paslaugoms pagal sveikatos priežiūros funkcijas pagal sveikatos sąskaitų sistemos metodiką (*OECD, Eurostat and WHO (2011), A System of Health Accounts (SHA)*);
- 15.5. Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – FM) rengiama valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita;
- 15.6. FM rengiama savivaldybių biudžetų įvykdymo apyskaita, socialinės apsaugos funkcijos išlaidų pagal funkcinę klasifikaciją ataskaita pagal savivaldybes;
- 15.7. duomenys apie valstybės biudžeto lėšų panaudojimą Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – SADM) vykdomoms programoms;
- 15.8. SADM duomenys apie išlaidas piniginei socialinei paramai ir gavėjų skaičių pagal savivaldybes;
- 15.9. SADM valstybinių pensijų, pašalpų bei kitų išmokų plano įvykdymo ataskaita;
- 15.10. išlaidų kompensacinėms išmokoms teatrų ir koncertinių įstaigų kūrybiniais darbuotojams duomenys, teikiami Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos pagal iš anksto suderintus rodiklius;
- 15.11. išlaidų teisėjų valstybinėms pensijoms duomenys, teikiami Nacionalinės teismų administracijos iš anksto suderintus rodiklius;

- 15.12. išlaidų signataro rentai ir signataro našlių ir našlaičių rentoms duomenys, teikiami Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos iš anksto suderinus rodiklius;
- 15.13. Lietuvos statistikos departamento atliekamo socialinių paslaugų statistinio tyrimo duomenys (socialinių paslaugų įstaigų metiniai rodikliai);
- 15.14. Užimtumo fondo lėšų panaudojimo ataskaita, teikiama SADM;
- 15.15. Lietuvos banko informacija apie valstybinio socialinio draudimo įmokos dalies kaupimo (II pakopos) pensijų fondų išmokas;
- 15.16. Lietuvos statistikos departamento atliekamo Darbo užmokesčio statistinio tyrimo duomenys apie darbdavių socialines išmokas;
- 15.17. Garantinio fondo pajamų ir išlaidų ataskaita ir duomenys apie išmokas pagal išmokų rūšį, teikiami SODROS;
- 15.18. Ilgalaikio darbo išmokų fondo pajamų ir išlaidų ataskaita, teikiama SODROS.
16. SODRA, ministerijos ir kitos institucijos metinius duomenis ir informaciją pateikia elektroniniuose dokumentuose.
17. Socialinės apsaugos išlaidoms priskiriamos einamosios išlaidos be išlaidų investicijoms. Taip pat neįskaitomas vartotojo mokestis už paslaugas.
18. Valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos metiniai duomenys suklasifikuojami pagal ESSPROS metodiką, panaudojant SADM informaciją apie valstybės biudžeto lėšų panaudojimą vykdomoms programoms, kitų institucijų informaciją apie iš valstybės biudžeto mokamas pensijas ir kitas išmokas, socialinių paslaugų statistinio tyrimo duomenis apie valstybės biudžeto išlaidas socialinių paslaugų įstaigoms. Savivaldybių biudžetų įvykdymo apyskaitos metiniai duomenys suklasifikuojami panaudojant SADM duomenis apie savivaldybių išmokėtas pašalpas, socialinių paslaugų statistinio tyrimo duomenis apie savivaldybių biudžetų išlaidas socialinių paslaugų įstaigoms.
19. Į socialinės apsaugos išlaidas įskaitomos išlaidos, kurios pagal valstybės ir savivaldybių biudžetų funkcinę klasifikaciją priskiriamos kitoms – ne socialinės apsaugos funkcijoms. Tai dalis sveikatos apsaugos (individualios paslaugos), švietimo, ekonomikos, viešosios tvarkos ir visuomenės apsaugos funkcijų išlaidų, susijusių su socialine apsauga. Šie statistiniai duomenys suklasifikuojami pagal ESSPROS klasifikacijas.
20. Pagal ESSPROS metodiką į socialinės apsaugos išlaidas įskaitoma Garantinio fondo išlaidų dalis, skirta žalos atlyginimo dėl nelaimingų atsitikimų darbe ar susirgimų profesine liga, apmokėjimo už prastovą ir išeitinėms išmokoms.
21. Išlaidos socialinės apsaugos išmokoms grupuojamos pagal ESSPROS klasifikacijas pradedant nuo žemiausio išmokų lygmens.
22. Vertinimai taikomi tais atvejais, kai nepakankamas turimų statistinių duomenų detalumo lygis arba kai nėra tinkamo statistinių duomenų šaltinio.
23. Vadovaujantis ESSPROS metodika, su senatve susijusios socialinės apsaugos išmokos (senatvės pensijos amžiaus gavėjams) turi būti priskiriamos senatvės funkcijai. Išlaidoms socialinės apsaugos išmokoms senatvės pensijos amžiaus ir nesukakusiems senatvės pensijos amžiaus gavėjams paskirstyti atliekami vertinimai, remiantis detalua informacija apie senatvės pensijos amžiaus ir nesukakusių senatvės pensijos amžiaus gavėjų skaičių, išmokų dydžius.
24. Vadovaujantis esama ESSPROS metodika, išlaidos visiems našlių pensijų gavėjams apskaitomos našlystės funkcijoje (iki 2008 m. išlaidos našlių pensijoms senatvės pensijos amžiaus gavėjams buvo apskaitomos senatvės funkcijoje). Dėl palyginamumo laiko eilutė nuo 1996 m. perskaičiuota. Eurostatui teikiama papildoma statistinė informacija apie išlaidas senatvės pensijos amžiaus našlių pensijų gavėjams.
25. Institucinių sektorių, iš kurių socialinės apsaugos programos gauna pajamas, apibrėžimai atitinka nacionalinių sąskaitų apibrėžimus, todėl darbdavių socialinėms įmokoms pagal institucinius sektorius paskirstyti atliekami įvertinimai, naudojant bendrojo vidaus produkto (BVP) skaičiavimo pajamų metodu statistiniai duomenys, t. y. darbdavių socialinių įmokų struktūra pagal institucinius sektorius.
26. Klasifikuojant darbdavių socialines įmokas pagal ESSPROS metodiką, į faktines

darbdavių socialines įmokas įskaitomos privalomojo draudimo įmokos pensijų, ligos ir motinystės socialiniam draudimui, socialiniam draudimui nuo nedarbo, nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialiniam draudimui bei sveikatos draudimui. Atlyginimų subsidijos, darbdavio atleidimas nuo socialinio draudimo įmokų ir panašios į verslą orientuotos priemonės, skirtos kovai su nedarbu, neapskaitomos, todėl iš faktinių darbdavių socialinių įmokų sumos išskaitomos Užimtumo fondo išlaidos subsidijoms už darbo vietų neįgaliesiems steigimą, viešuosius ir remiamus darbus organizuoti.

27. Sąlyginėmis darbdavių socialinėmis įmokomis laikomos darbdavių išlaidos privalomosioms ligos pašalpoms, išieitinėms išmokoms, laidojimo pašalpoms, žalos dėl darbingumo netekimo atlyginimo išmokoms. Nuo 2005 m. statistiniai duomenys apie darbdavių išlaidas ligos pašalpoms gaunami iš SODROS duomenų bazės, iki 2005 m. buvo naudojamas SODROS pateikiamas įvertis, gaunamas remiantis metiniais duomenimis apie valstybinio socialinio draudimo ligos pašalpų atvejų skaičių ir vidutinį vienos dienos ligos pašalpos dydį.

IX SKYRIUS

STATISTINĖS INFORMACIJOS KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS

28. Statistinės informacijos kokybei užtikrinti, atliekama statistinių duomenų analizė. Socialinės apsaugos pajamų ir išlaidų statistiniai duomenys lyginami su ankstesnių metų duomenimis, analizuojamos kitimo tendencijos. Esant nukrypimams, aiškinamasi, kokios jų priežastys, jei reikia, susisiekiama su tyrimų ar administracinių duomenų tvarkytojais. Nustačius netikslumus, duomenys koreguojami.

29. Papildomai statistinės informacijos kokybę tikrina ir patvirtina Eurostatas.

30. Paskelbus metinę statistinę informaciją Oficialiosios statistikos portale, atnaujinami metainformacijos aprašai, kuriuose pateikiama informacija apie statistinių rodiklių kokybę pagal šias charakteristikas: reikalingumą, tikslumą ir patikimumą, savalaikiškumą ir punktualumą, palyginamumą ir suderinamumą.

X SKYRIUS

STATISTINIŲ DUOMENŲ IR STATISTINĖS INFORMACIJOS KONFIDENCIALUMO UŽTIKRINIMAS IR ASMENS DUOMENŲ TVARKYMAS STATISTIKOS TIKSLAIS

31. Statistinių duomenų konfidencialumas užtikrinamas 2009 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 223/2009 dėl Europos statistikos, panaikinant Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB, Euratomas) Nr. 1101/2008 dėl konfidencialių statistinių duomenų perdavimo Europos Bendrijų statistikos tarnybai, Tarybos reglamentą (EB) Nr. 322/97 dėl Bendrijos statistikos ir Tarybos sprendimą 89/382/EEB, Euratomas, įsteigiantį Europos Bendrijų statistikos programų komitetą (OL 2009 L 87, p. 164), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2015 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2015/759 (OL 2015 L 123, p. 90).

32. Statistinių duomenų ir statistinės informacijos konfidencialumo užtikrinimo tvarką nustato Integruotos statistikos informacinės sistemos duomenų saugos nuostatai ir Integruotos statistikos informacinės sistemos saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisyklės, patvirtintos Lietuvos statistikos departamento generalinio direktoriaus 2020 m. rugsėjo 16 d. įsakymu Nr. DĮ-240 „Dėl Integruotos statistikos informacinės sistemos saugos politiką įgyvendinančių dokumentų patvirtinimo ir statistikos informacinės sistemos veiklos atkūrimo darbo grupės sudarymo“.

33. Statistinė informacija skelbiama taip, kad būtų apsaugota nuo tiesioginės ir netiesioginės statistinio vieneto duomenų atskleidimo galimybės.

XI SKYRIUS

STATISTINIŲ RODIKLIŲ SKAIČIAVIMO FORMULĖS IR KITI TEORINIAI PAAIŠKINIMAI

34. Išlaidos socialinei apsaugai, palyginti su BVP, yra išvestinis rodiklis. Matavimo vienetas – procentai.

Rodiklis skaičiuojamas:

$$E_{BVP} = \frac{E}{BVP} \times 100,$$

čia:

E_{BVP} – išlaidos socialinei apsaugai, palyginti su BVP;

E – išlaidos socialinei apsaugai;

BVP – BVP to meto kainomis.

35. Išlaidos socialinei apsaugai, tenkančios vienam gyventojui, yra išvestinis rodiklis. Matavimo vienetas – eurai.

Rodiklis skaičiuojamas:

$$E_g = \frac{E}{G_{vm}},$$

čia:

E_g – išlaidos socialinei apsaugai, tenkančios vienam gyventojui;

E – išlaidos socialinei apsaugai;

G_{vm} – vidutinis metinis gyventojų skaičius.

Vidutinis metinis gyventojų skaičius G_{vm} apskaičiuojamas pagal [Nuolatinių gyventojų skaičiaus ir sudėties nustatymo metodiką](#), patvirtintą Lietuvos statistikos departamento generalinio direktoriaus 2016 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. DĮ-149.

XII SKYRIUS

NAUDOJAMOS KOMPIUTERIŲ PROGRAMOS

36. Administraciniai ir statistinių tyrimų duomenys skaičiuojami naudojant *MS Excel* skaičiuoklę. Eurostato bendro duomenų rinkimo ir metainformacijos klausimynas taip pat pildomas naudojant *MS Excel* skaičiuoklę.

XIII SKYRIUS

STATISTINĖS INFORMACIJOS SKLAIDA

37. Išankstinė statistinė informacija skelbiama pagal Lietuvos statistikos departamento generalinio direktoriaus įsakymu patvirtintą Oficialiosios statistikos portalo kalendorių (osp.stat.gov.lt → Kalendorius) kitų metų gruodžio mėn. ataskaitiniams metams pasibaigus ir teikiama pagal individualias vartotojų užklausas.

38. Eurostatui teikiama išankstinė metinė statistinė informacija ir metainformacija 15 mėn. ataskaitiniam laikotarpiui pasibaigus. Po statistinių duomenų patikrinimo ir patvirtinimo procedūros (*validation procedure*), informacija skelbiama Eurostato duomenų bazėje ir leidiniuose.

39. Galutinė statistinė informacija skelbiama Oficialiosios statistikos portalo Rodiklių duomenų bazėje 24 mėnesį ataskaitiniam laikotarpiui pasibaigus ir statistikos leidiniuose.

40. Statistinė informacija gali būti teikiama tarptautinėms organizacijoms pildant jų atsiųstus klausimynus ar pagal individualias užklausas.

XIV SKYRIUS

NAUDOTOS LITERATŪROS SĄRAŠAS

41. Metodikai parengti naudotos literatūros sąrašas:

41.1. *ESSPROS Manual. The European System of integrated Social Protection Statistics (ESSPROS)*, Luxembourg: 2016, <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/7766647/KS-GQ-16-010-EN-N.pdf/3fe2216e-13b0-4ba1-b84f-a7d5b091235f> (žiūrėta 2020-07-27);

41.2. *ESSPROS Manual. The European System of integrated Social Protection Statistics*

(ESSPROS), Luxembourg: 2019, <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/10295301/KS-GQ-19-014-EN-N.pdf/e7c8c019-944c-1c71-ae5-1ffc8ce45200> (žiūrėta 2020-07-27).

XV SKYRIUS PRIEDAI

42. Socialinės apsaugos programų grupavimas pagal kriterijus ir kategorijas (I priedas).
43. Socialinės apsaugos pajamų ir išlaidų skaičiavimo metodikoje taikomos klasifikacijos (II priedas).

XVI SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

44. Pasikeitus metodikoje nurodytiems teisės aktams, taikomos galiojančios šių teisės aktų redakcijų nuostatos.

Parengė

Socialinės apsaugos, sveikatos, švietimo ir kultūros statistikos skyrius

Socialinės apsaugos pajamų ir išlaidų skaičiavimo metodikos

I priedas

SOCIALINĖS APSAUGOS PROGRAMŲ GRUPAVIMAS PAGAL KRITERIJUS IR KATEGORIJAS

Kriterijai		Sprendimų priėmimas				Teisinis įgyvendinimas		Teisių nustatymas		Programos taikymo sritis					Apsaugos lygis					
Eil. nr.	Programos	Kategorijos	Centrinės valdžios programos ir socialinio draudimo fondai	Vietos valdžios programos	Parentos sutartimis programos, skirtos dirbantiems	Neparemtos sutartimis programos, skirtos dirbantiems	Kitos Vyriausybei nepriklausančių institucijų kontroliuojamos programos	Privalomosios programos	Programos, nustatytos įstatymo	Kitos neprivalomosios programos	Įmokinės programos	Neįmokinės programos	Universaliosios programos	Bendrosios programos	Specialiosios programos, skirtos valstybės tarnautojams	Programos, skirtos savarankiškai dirbantiems	Kitos profesinės programos	Kitos programos	Pagrindinės programos	Papildomos programos
			1.	Pareigūnų ir karių sveikatos priežiūra		X					X			X				X		
2.	Parama socialiai remtinoms šeimoms			X				X				X	X						X	
3.	Ligos ir motinystės socialinis draudimas		X					X			X			X					X	
4.	Kitos draudiminės pašalpos (programa panaikinta nuo 2001)		X					X			X			X					X	
5.	Užimtumo fondas		X					X			X			X					X	
6.	Neįgaliųjų integracijos programa		X					X				X	X						X	
7.	Vienkartinės pašalpos			X				X				X	X							X
8.	Papildoma parama neįgaliesiems		X					X				X	X							X
9.	Žalos atlyginimas		X					X				X		X					X	
10.	Valstybinės socialinio draudimo pensijos		X					X			X			X					X	

11.	Šalpos išmokos	X					X				X	X					X		
12.	Valstybinės pensijos	X					X				X						X		X
13.	Pareigūnų ir karių valstybinės pensijos	X					X				X			X					X
14.	Parama šeimai	X					X				X	X							X
15.	Vaikų priežiūra dieną		X				X				X	X							X
16.	Parama nukentėjusiems asmenims	X					X				X							X	X
17.	Socialinis būstas		X				X				X	X							X
18.	Pabėgėlių socialinė integracija	X					X				X							X	X
19.	Transporto lengvatos	X					X				X	X							X
20.	Valstybės socialinės paslaugos	X					X				X	X							X
21.	Savivaldybių socialinės paslaugos		X				X				X	X							X
22.	Nevyriausybinių organizacijų socialinės paslaugos					X			X		X	X							X
23.	Sveikatos draudimas	X					X		X		X								X
24.	Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinis draudimas	X					X		X				X						X
25.	Mokinių nemokamas maitinimas	X					X				X	X							X
26.	Pensijų kaupimas					X			X				X						X
27.	Garantinis fondas	X					X		X				X						X
28.	Darbdavių socialinės išmokos			X				X			X		X						X
29.	Smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos atlyginimas		X					X				X	X						X

SOCIALINĖS APSAUGOS PAJAMŲ IR IŠLAIDŲ SKAIČIAVIMO METODIKOJE TAIKOMOS KLASIFIKACIJOS

1 lentelė. Socialinės apsaugos programų pajamų klasifikacija pagal tipą:

ESSPROS kodas	Pajamų tipas
2100000	Socialinės įmokos
2110000	Darbdavių socialinės įmokos
2110100	Faktinės darbdavių socialinės įmokos
2110200	Sąlyginės darbdavių socialinės įmokos
2120000	Remtinių asmenų socialinės įmokos
2121000	Samdomųjų darbuotojų
2122000	Savarankiškai dirbančių asmenų
2123000	Pensininkų ir kitų asmenų
2200000	Valdžios sektoriaus įmokos
2210000	Asignuoti mokesčiai
2220000	Bendrosios pajamos
2400000	Kitos pajamos

2 lentelė. Institucinių sektorių, iš kurių gaunamos socialinės apsaugos programų pajamos, klasifikacija:

ESSPROS kodas	Institucinio sektoriaus pavadinimas
2xx0x01	Nefinansinės ir finansinės įmonės ir bendrovės
2xx0x0x	Valdžios sektorius
2xx0x02	Centrinė valdžia
2xx0x03	Vietos valdžia
2xx0x04	Socialinės apsaugos fondai
2xxxx05	Namų ūkiai
2xx0x06	Ne pelno institucijos, teikiančios paslaugas namų ūkiams

3 lentelė. Socialinės apsaugos programų išlaidų klasifikacija pagal tipą:

ESSPROS kodas	Išlaidų tipas
1100000	Socialinės apsaugos išmokos
1200000	Administracinės išlaidos
1400000	Kitos išlaidos

4 lentelė. Socialinės apsaugos išmokų klasifikacija pagal rizikos veiksnį (funkciją), kurie nustatomi atsižvelgiant į galutinę socialinės apsaugos paskirtį, o ne į socialinės apsaugos sritį ir teisės aktus:

Funkcijos pavadinimas	Trumpas aprašymas
Liga ir (arba) sveikatos priežiūra	Pajamų užtikrinimas ar parama pinigais susirgus fizine arba protine liga (išskyrus negalią). Sveikatos priežiūra, kuria siekiama palaikyti,

	gražinti arba pagerinti remtinų asmenų sveikatą, nepriklausomai nuo sutrikimų priežasties.
Negalia	Pajamų užtikrinimas ir parama pinigais arba natūra (išskyrus sveikatos priežiūrą) fiziškai arba protiškaai neįgaliems asmenims dėl jų nesugebėjimo užsiimti ekonomine arba socialine veikla.
Senatvė	Pajamų užtikrinimas ir parama pinigais arba natūra (išskyrus sveikatos priežiūrą) dėl senatvės.
Našlystė	Pajamų užtikrinimas ir parama pinigais arba natūra mirus šeimos nariui.
Šeima ir (arba) vaikai	Parama pinigais arba natūra (išskyrus sveikatos priežiūrą) siekiant padengti išlaidas, susijusias su nėštumu, gimdymu ir įsivaikinimu, vaikų auginimu ir kitų šeimos narių priežiūra.
Nedarbas	Pajamų užtikrinimas ir parama pinigais arba natūra, susiję su nedarbu.
Būstas	Pagalba, susijusi su būsto išlaidomis.
Kitur nepriskirta socialinė atskirtis	Išmokos pinigais arba natūra (išskyrus sveikatos priežiūrą), specialiai skirtos kovoti su socialine atskirtimi, jei jos nepriskiriamos kitoms funkcijoms.